

KORMOS TIMEA – CSATAI TAMÁS – MENCZÓNÉ FEKETE MARGIT

A többé már nem maceráló¹ jog, avagy van-e a holttest-azonosítás hazai szabályozásának evolúciója?

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. törvénycikk 111. §-a rögzíti, hogy talált hullákon „*orvosrendőri hullaboncolások eszközlendők*”. Ez a megállapítás az elmúlt csaknem száznegyven évben lényegében mit sem változott, mivel az ismeretlen személyazonosságú halottak az idők folyamán mindig a rendkívüli halál esetsorozatját² alkották, ennek megfelelően hatósági boncolást kellett esetükben végezni. Érdemes kiemelni, hogy a rendkívüli halál esetsorozatjainak rögzítése hatályos egészségügyi törvényünkig³ rendeleti szinten történt. Az 1887-ben hatályba lépő bírói és rendőri hullavizsgálat körül követendő eljárásról szóló belügyminiszteri rendelettel közzétett utasítás rögzíti, hogy „*A boncolás előtt, ha lehetséges, megállapítandó, hogy a megholt ki volt légyen? [...] Az azonosság megállapítására legalább két tanuzási képességgel biró egyénnek egybehangzó felismerése s kijelentése szükséges; a mi az eljárásról felvett jegyzőkönyvbe veendő s az illetők által aláirandó.*”⁴ Ha a megholt teljesen ismeretlen, személyéről, valamint ruházataról s a netalán előtalált egyéb ingóságokról lehetőleg pontos leírás készítenendő.”⁴ A megszemlélt holttest azonosítása a halottszemlével összefüggő feladat volt. Ez a gyakorlatban eleinte annyit jelentett, hogy pár napig

1 Maceráció (maceratio, onis f): A holttest csontjainak mechanikus úton (áztatással, főzéssel) való előkészítése például antropológiai vizsgálatra.

2 Az igazságügyi szakértőkről szóló 44/1954. (VII. 29.) MT rendelet végrehajtásáról szóló 8/1954. (IX. 1.) IM rendelet; az igazságügyi szakértői működésről szóló 9/1965. (VIII. 23.) IM rendelet; az egészségügyről szóló 1972. évi II. törvénynek a halottakkal kapcsolatos rendelkezései végrehajtásáról szóló 10/1972. (VI. 30.) EüM rendelet; a rendkívüli halál esetén követendő orvosi eljárásról szóló 11/1983. (IX. 22.) EüM–BM–IM együttes rendelet.

3 Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény.

4 Az 1887. december 24-én 78.879/II.sz. a. kelt belügyminiszteri rendelettel közzétett utasítás a bírói és rendőri hullavizsgálat körül követendő eljárás iránt. 15. § Forrás: Vargha Ferenc: Halottszemle és boncolás. Gyermekölés, mérgezés, testi sértés és elmezavar megállapítása. In: Bűnvádi perrendtartás az összes melléktörvényekkel, rendeletekkel, joggyakorlattal. 3. kiadás, Globus Műintézet Kiadó Vállalat Rt., Budapest, 1905, 162. o.

elhalasztották a holttest boncolását, illetve a testet a temetőárokknál közszemlére tették.⁵ Később vált általános gyakorlattá, hogy helytartótanácsi körlevelekben vagy hírlapokban adtak számot az esetről. A bűnvádi perrendtartás⁶ is nevesíti az ismeretlen holttestet, azonban esetkörei – a vétség vagy büntett által okozott halál – felülírták a holttest ismeretlen voltát, így az azonosítás beolvadt a lefolytatandó büntetőeljárásba.⁷ „A holttest azonossága a boncolás előtt lehetőleg megállapítandó. E célból azok az egyének, a kik az elhaltat életében ismerték, esetleg a terhelt is, a holttest megmutatása mellett megkérdezendők. Ismeretlen holttestről a boncolás előtt; a mennyiben lehetséges, fénykép készítenendő.”⁸ A történeti előzményekből tudhatjuk, hogy a halottszemle az inkvizitórius eljárás sajátosságait tükröző eleme a büntetőeljárásnak. Kezdetben „vegyes szemle” elnevezéssel illették, hiszen sajátossága volt, hogy maga a halottszemle az azt követő boncolással egységet alkotott.⁹ A belvizsgálat mellőzésére csak akkor volt lehetőség, ha a holttest előrehaladott oszlása miatt attól értékelhető eredmény már nem volt várható.¹⁰ A „halottszemle” kifejezés az első bűnvádi perrendtartás után még egyszer az 1973. évi I. törvényben jelenik meg, a többi¹¹ büntetőeljárás törvényünk nem nevesíti. Ez azon dogmatikai megfontolások miatt érdekes, miszerint sem a Be.¹², sem a Ket.¹³ vonatkozó részei alapján nem állapítható meg – valószínű-

5 Katona Géza: A tárgyi bizonyítás. A szemle. A szakértők. In: Bizonyítási eszközök a XVIII.-XIX. században. KJK, Budapest, 1977, 307. o.

6 A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. tc.

7 „A második esetben t. i. a midőn ismeretlen személy holttestét találjuk a súlypont nem azon van, hogy az egyén ismeretlen, hanem azon, hogy az illető egyént meghalva találták, tehát az elhalálozás alkalmával senki sem volt jelen, vagy ha mások jelenlétében halt is meg az illető, a jelenvoltakról a rendőrségnek nincsen tudomása. Ha ismeretlen egyén holttestét találják, a rendőrségnek nincs joga azt kutatni, hogy természetellenes-e a halál vagy sem mert a hullára a halál bekövetkezése után akadtak; minthogy ismeretlen egyén holtteste van szóban, természetes, hogy a halál oka annál kevésbé ismeretes, következésképpen valószínűbb lévén a büntett fennforgása...” In: Kenyeres Balázs: Törvényszéki orvostan. I. kötet. Franklin-Társulat Nyomdája, Budapest, 1909, 455–456. o.

8 A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. tc. 240. §-a.

9 Az 1896. évi XXXIII. tc. 240. §-a így szól: „Halottszemle és boncolás foganatosítandó, ha gyanu támad, hogy valakinek halálát büntett vagy vétség okozta.”

10 Katona Géza: i. m. 305. o.

11 1945. évi VII. törvény; 1951. évi III. törvény; 1954. évi V. törvény; 1962. évi 8. tvr.; 1989. évi XXVI. törvény; 1998. évi XIX. törvény.

12 Lásd a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 119. § (1) bekezdését: Szemlét a bíróság, illetőleg az ügyész rendel el, és tart, ha a bizonyítandó tény felderítéséhez vagy megállapításához személy, tárgy vagy helyszín megtekintése, illetőleg tárgy vagy helyszín megfigyelése szükséges.

13 Lásd a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 56. § (1) bekezdését: Ha a tényállás tisztázására ingó, ingatlan (a továbbiakban együtt: szemle-tárgy) vagy személy megtekintése vagy megfigyelése szükséges, a hatóság szemlét rendelhet el.

leg nem véletlenül –, mi is a holttest jogállása a szemle során (tudniillik tárgy vagy személy), ezért lenne szerencsésebb megoldás külön nevesíteni a halottszemlélet, ha erre az igen kényes kérdésre – amelyre a jó válasz igazából az, hogy egyik sem – a jogalkotó a maga módszereivel nem kívánna reagálni.

A korszak kapcsán mindenképpen említésre érdemesek annak – magyar vonatkozású – tudományos állomásai. *Alphonse Bertillon* 1879-ben dolgozta ki antropometriai személyazonosító és nyilvántartási rendszerét. 1898-ben a berlini rendőrkongresszuson Európa-szerte e rendszer bevezetéséről határoztak. Magyarországon 1902-ig fungált teljességében, majd használhatósága a nyilvántartás méretének növekedése, illetve a *Will West-ügyben* adott téves szakvéleménye¹⁴ miatt megkérdőjeleződött, ekkor felváltotta az ujjlenyomatrendszer, bár egyes elemei kiegészítő adalékként tovább éltek.¹⁵ *Francis Galton* és *Sir Francis Henry* 1892-ben létrehozott tízujjas daktiloszkópiai nyilvántartási rendszerét 1901-ben fogadták el, hazánkban 1902-ben vezették be.¹⁶ *Kenyeres Balázs* rögzítette először 1903-ban a Havers-csatornák átmérője közötti különbséget emberi és állati csontok között.¹⁷ Magyarországi bevezetése *Pekári Ferenc* nevéhez köthető, aki Angliában ismerte meg ezt az akkor már a Scotland Yard által elfogadott és alkalmazott módszert. Az első helyszíni ujjnyom-azonosítás 1907-ben történt a dánosi négyes emberölés kapcsán. 1909-ben létrejött az Országos Bünygyi Hivatal, amelynek egyik részlege az ujjnyomhivatal volt.

Mivel az iménti rendelkezések kiemelkedően hosszú ideig hatályban voltak, így a következő állomásra csak az 1950-es években került sor. Ennek kapcsán kiemelendő a felismerésre bemutatás továbbra is hangsúlyos volta, az *N. N. holttest*¹⁸ hamvasztásának lehetősége, valamint az ügyészi közreműködés, amelyek azóta is példa nélküliek.¹⁹

14 Tremmel Flórián: Személyazonosítás, daktiloszkópia és profilalkotás. In: Tremmel Flórián – Fenyvesi Csaba – Herke Csongor: Kriminálisztika tankönyv és atlasz. Második, javított és bővített kiadás. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2005, 205. o.

15 Nemes Sándor: Személyazonosítás. In: Nemes Sándor: Gyakorlati nyomozás. Griff Könyvkiadó, Budapest, 1944, 107. o.

16 Balláné Fürsster Erzsébet: Bevezetés. In: Balláné Fürsster Erzsébet: Nyomtan és daktiloszkópiai alapismeretek. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2004, 83–84. o.

17 Mueller Berthold: Gerichtliche Medizin. 2. neugearbeitete und erweiterte Auflage, Springer Verlag, Berlin–Heidelberg–New York, 1975, p. 163.

18 N. N.: Nomen nescio: nem tudom a nevet, azaz ismeretlen a holttest személyazonosságát.

19 „A boncolás előtt lehetőleg [...] fel kell deríteni [...] a halott személyazonosságát. Ha szükséges, a holttestet meg kell mutatni a terheltnek és azoknak személyeknek, akiktől a halott felismerése remélhető. Ismeretlen halottról az arc helyreállítását után fényképet kell készíteni. [...] Ha a halál körülményei, vagy egyéb adatok arra mutatnak, hogy [...] a halott személyi kiléte nem állapítható meg, az eltemetéshez (elhamvasztáshoz) az ügyész engedélyre van szüksége.” Az igazságügyi szakértőkről szóló 44/1954. (VII. 29.) MT rendelet végrehajtásáról szóló 8/1954. (IX. 1.) IM rendelet 12. § (3) bek.

1965-ben²⁰ került be a szabályozásba, hogy már a szemlén törekedni kellett a személyazonosság megállapítására. Némiképp cizelláltabb szabályozást találunk, e szerint az ismeretlen holttestről ujjlenyomatot, valamint a boncolás előtt eredeti állapotban, majd az arc helyreállítása után fényképet kellett készíteni. A jogszabály a személyazonosítást még a kihantolás lehetséges eseténél is említi.

Az 1968-as szabályozást²¹ finomítja, illetve a rendkívüli halál szabályozásának kérdéskörét a korábbi együttes rendeleti megoldástól teljesen az egészségügy térfelére sodorja a 1972. évi egészségügyi törvény végrehajtási rendelete.²² A rendkívüli halál okán érintett Belügyminisztérium 1969-ben – a korszakra jellemző módon – csoportfőnöki utasításban szabályozza a rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárást.²³ Ez rögzíti, hogy a területi szerv sikertelen azonosítási kísérlete esetén valamennyi holtan talált²⁴ ismeretlen személyről, a halotti szemlejegyzőkönyv felvételével egyidejűleg – a nyilvántartás és azonosítási eljárás lefolytatása céljából – két példányban *Jelentés ismeretlen holttestről* című nyomtatványt kell kiállítani, *az elhunyt anyakönyvezéséről huszonnégy órán belül intézkedni kell, az azonosításba minden rendőr-főkapitányságot be kell vonni*, amelyek hetvenkét órán belül választ kötelesek adni a megkeresésre. Ha az azonosítás ennek ellenére sikertelen maradt, a holttest megtalálásakor kiállított nyomtatvány egy példányát; a helyszíni, a halottszemle és a boncjegyzőkönyv másolati példányait; a holttestről az arc helyreállítása után készített fényképfelvételek egy példányát; az ismeretlen holttestről felvett ujjnyomatokat; a holttesten – ruházatában vagy

20 Az igazságügyi szakértői működésről szóló 9/1965. (VIII. 23.) IM rendelet 19. § (2) bek.

21 „A halottkém, ha a halottkémelés során rendkívüli halált, vagy annak gyanúját észleli köteles erről a rendőrség helyi szervét értesíteni és egyben intézkedni, hogy a holttest és a környezet a rendőrségi halottszemle foganatosításáig lehetőleg érintetlenül maradjon.” Az igazságügyi szakértői működésről szóló 9/1965. (VIII. 23.) IM számú rendelet egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 38/1968. (Eü. K. 14.) EüM–BM–IM számú együttes utasítás 27. § (1) bek.

22 „A halottvizsgálatot végző orvos, ha a halottvizsgálat során rendkívüli halált [...] így pl. holtan talált ismeretlen személyt észlel, köteles erről a rendőrség helyi szervét [...] értesíteni és egyben intézkedni, hogy a holttest és a környezet a rendőrségi halottszemle foganatosításáig lehetőleg érintetlenül maradjon.” Az egészségügyről szóló 1972. évi II. törvénynek a halottakkal kapcsolatos rendelkezései végrehajtásáról szóló 10/1972. (VI. 30.) EüM rendelet 4. § (1) bek.

23 „Amennyiben az elhalt személyazonossága nem állapítható meg, a Bűnügyi Nyilvántartás Szabályzata I. rész V. fejezetben meghatározottak az irányadók.” A rendkívüli haláleset során követendő rendőri eljárás szabályzatáról szóló 50-8/4/1969. számú BM bűnügyi csoportfőnöki utasítás 16. pontja.

24 „A »talált hullán« olyan főleg ismeretlen személy holttestét értjük, akit az előzmények ismerete nélkül találtak holtan, lakásától, munkahelyétől távol eső helyen, szabadban vagy valamilyen helyiségben.” In: Somogyi Endre – Budvári Róbert: Igazságügyi orvostan az orvosi gyakorlatban. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1960, 65. o.

közvetlen környezetében – talált használati tárgyak (ékszerek, műfogsor stb.) fényképét; a halotti anyakönyvi kivonat egy példányát meg kellett küldeni a bűnügyi nyilvántartó részére. Minden N. N. holttest esetében szükséges volt a körözés hatálya alatt álló – illetve a megállapítás szerint vízbe fulladt – személyek adatai alapján készített peremlyukkártya-nyilvántartásokban, a daktiloszkópiái gyűjteményben kutatást végezni. A szabályozás lehetővé tette, hogy szükség esetén elvégezzék a fénykép alapján történő antropológiai azonosítást. Az ismeretlen holttest adatai peremlyukkártyán kerültek a nyilvántartásba.²⁵

1979-ben ugyancsak csoportfőnöki utasításban jelent meg a belügyi ágazat bűnügyi orvosainak szóló utasítás, amely sajátos módon írja le, hogy az ismeretlen holttesttel az azonosítás folyamán „először találkozó” bűnügyi orvosnak milyen sajátosságokra kell figyelnie a halottszemlén.²⁶ 1983-ban kodifikálták először az azonosítatlan holttestekre vonatkozó szövegrészt, a mai napig lényegében változatlanul²⁷ használt formulát, amely azóta is a rendkívüli halál esetszabályozásának taxatív felsorolása után szerepel, külön bekezdésbe szedve.²⁸ Az 1988-as szabályozás²⁹ az elődeinél jóval sejtelmesebben fogalmaz, amikor azt mondja, hogy „*Ismeretlen holttest esetén el kell végezni az azonosításhoz szükséges teendőket*”. Az 1994-es szabályozás rögzíti, hogy ismeretlen holttest azonosítására irányuló eljárásban a rendőrség a holttest fellelésének környezetében is jogosult adatgyűjtést folytatni, továbbá azt is, hogy *a temetés elhalasztásának időtartama az ismeretlen személyazonosságú holttest esetén, annak fellelésétől számítva sem haladhatja meg a harminc napot*.³⁰ Utóbbi szabályozás napjainkig érvényben maradt.³¹

25 A bűnügyi nyilvántartás szabályzata. A Magyar Népköztársaság belügyminiszterhelyettese 01/1967. számú parancsának melléklete, 52–59. pont.

26 „Ismeretlen halott esetén gondosan keresni kell azokat az elváltozásokat, amelyek különösen alkalmasak lehetnek egyedi azonosításra: anyajegyek, szemölcsök, tetoválások, régebbi sérülések és műtéti hegek, csonkulások, művégtag, műfogsor, műszem, kontaktlencse, pacemaker, testben rekedt idegen test, stb.” A Belügyminisztérium I/III. Csoportfőnökének 1/1979. számú intézkedése a bűnügyi orvosi és orvosszakértői munka egyes kérdéseinek szabályozásáról, 40. o.

27 „A személyazonosság megállapításáig a rendkívüli halál esetén követendő eljárást kell alkalmazni, ha az elhunyt személyazonossága ismeretlen.” Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 218. § (2) bek.

28 „A rendkívüli halál esetén követendő eljárást kell alkalmazni – a személyazonosság megállapításáig – abban az esetben is, ha az elhunyt személyazonossága ismeretlen.” A rendkívüli halál esetén követendő orvosi eljárásról szóló 11/1983. (IX. 22.) EüM–BM–IM együttes rendelet 1. § (3) bek.

29 Az igazságügyi szakértőkről szóló 2/1988. (V. 19.) IM rendelet 42. § (1) bek.

30 Az eltűnt személyek felkutatásának és a rendkívüli halálesetek kivizsgálásának rendjéről szóló 23/1994. (X. 26.) BM rendelet 8. § (3) bek.; 12. § (3) bek.

31 A halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013. (X. 4.) kormányrendelet 43. § (3) bek.

A bűnügyi csoportfőnöki utasítás után következő ORFK-utasítások sora megegyezik abban, hogy az ismeretlen személyazonosságú halott szemléjét a *különleges eljárások* között tárgyalja, az eljárás súlyát pedig tovább fokozza, hogy annak *szakszerűségét az eljáró szerv felettes rendőri szerve köteles segíteni, és szoros szakmai felügyelet alá vonni*. Az első ORFK-utasítás³² rögzíti, hogy indokolt esetben, például ismeretlen holttest esetén, igazságügyi orvos szakértői képesítésű orvost *kell* igénybe venni. Az eljáró hatóság feladata egyebek között a bejelentő vagy a felfedező tanú részletes meghallgatása, a holttest arcáról, majd az egész testről fényképfelvételek készítése, *különös tekintettel a testen lévő műtéti hegekre, tetoválásokra, egyéb egyedi azonosításra alkalmas elváltozásokra*. Az utasítás rendelkezik az arc helyreállításáról, az adatgyűjtési kötelezettségről, az eltűnt személyek nyilvántartásának áttekintéséről, *a ruházat és annak egyedi azonosításra alkalmas részleteinek eredetben vagy kivágott szövetmintákkal történő megőrzéséről*. Hasonlóképpen a holttesthez tartozó tárgyak részletes leírásáról, fényképezéséről, *vér-, haj- és fanszörzetsminta, ujjlenyomat, tenyérlenyomat, tételes és részletes fogstátus biztosításáról, a csonttörések, műtétek (fényképes vagy röntgen) leírásáról, a holttest pontos méreteinek, láb nagyságának, egyéb adatának, alkati jellegzetességeinek, különös ismertetőjeleinek leírásáról*. Az utasítás rögzítette, hogy *a koponyát minden esetben – az egyéb csontrészeket szükség szerint – külön kell biztosítani*. Nem változott a korábbiakhoz képest a szabályozás a holttest kötelező anyakönyvezése tekintetében. Új előírásként jelenik meg az önkormányzati temetés, a tömegkommunikáció segítségül hívása, valamint az önkormányzati hirdetményi közzététel. A második ORFK-utasítás³³ lényegi változás gyanánt bevezeti a *DNS-minta biztosítását* ismeretlen holttest esetén.

2014. január elsején jelentősen módosult a halottakra – és ezzel részben az N. N. holttestekre – vonatkozó szabályozás. Az egészségügyi törvény idevágó fejezete³⁴ a tárgykör tekintetében nem módosult. Ezzel egy időben azonban kormányrendeleti szinten jelentős újításokat találhatunk.³⁵ A jogszabály a halottvizsgálati szaktanácsadó feladatává teszi, hogy a szemle során leírja az ismeretlen holttest olyan sajátosságait, amelyek a személyazonosság megál-

---

32 A rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárás szabályzata kiadásáról szóló 5/1995. (V. 18.) ORFK utasítás.

33 A rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárás szabályzata kiadásáról szóló 1/2006. (I. 11.) ORFK utasítás.

34 Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény XII. fejezete.

35 A halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013. (X. 4.) kormányrendelet.

lapítására alkalmasak lehetnek, azonban ebben a jogszabályban nem rögzítik, hogy melyek volnának ezek. Kormányrendelettől nem megszokott tartalomként jelenik meg a szabályozásban a *hatóság által elrendelhető azonosítási eljárások taxatív módon rögzített listája*. Az elhibázott kodifikációs technika³⁶ okán azonban a jogszabály 22. § (3) bekezdésének³⁷ szociológiai érvényessége csekély, hiszen ez a gyakorlatban azt jelentené, hogy ha ujjnyomatot rögzítenek, akkor DNS-vizsgálatra már nem kerülhet sor. Daktiloszkópiai vizsgálatra jellemzően néhány olyan extrém esettől eltekintve (vízi hulla, extrém fokú mumifikáció), amelyben az előírások ellenére technikailag lehetetlen az ujjnyom rögzítése, az említett előzményeken alapuló szabályozásra tekintettel mindig sor kerül.

A harmadik – jelenleg hatályos – ORFK-utasítás³⁸ a korábbi rendelkezéseket kiegészítve előírja, hogy a holttest *arcprofiljáról* is fényképfelvételt kell készíteni. A holttest *ruházatának rögzítése* (anyaga, mintázata, színe, méretei azonosításra alkalmas módon) *már csupán jegyzőkönyvben és fényképfelvételen* történik. *Nem említi* – a korábbi szabályozástól eltérő módon – *a fanszórzetminta-vételt, a koponya és eshetőlegesen egyéb csontok megőrzését*. Ellenben rögzíti, hogy *az ismeretlen személyazonosságú holttest DNS-profiljának meghatározására szakértőt kell kirendelni*.

Míg a vizsgált időszak kezdetén a felismerésre bemutatáshoz ragaszkodott a jogalkotó, a hatályos szabályozások kapcsán elmondhatjuk, hogy *az eredetben rögzítés mindennemű formájától* (fanszórzet, ruházat, koponya, egyéb csontok) *elzárkózik*, noha ezzel számos, exhumálás nélkül azonnal igénybe vehető opcionális lehetőségtől (mikronyom, plasztikus rekonstrukció, szuperimpozíció, grafikus rekonstrukció) zárja el magát. Az ismeretlen (azonosítatlan) holttestek tájékoztatója az 1950-es évektől 1996-ig nyomdai úton készült. Napjainkban a rendőrség intranetes portálján teszik közzé a rendőri szervek munkájának segítése céljából, .pdf formátumban évekre/nemre bontva, lehetőség szerint fényképfelvétellel. Folyamatosan szerkesztik, az azonosítottak törlődnek a listáról. Az ismeretlen *holttestekről leírt*

---

36 Lásd a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 7. § (1) bek.

37 (3) Ismeretlen személyazonosságú elhunyt esetén a hatóság döntése szerint

- a) daktiloszkópiai,
- b) szuperimpozíciós,
- c) röntgen,
- d) antropológiai,
- e) igazságügyi fogorvosi vagy
- f) igazságügyi genetikai vizsgálatot kell elrendelni.

38 A rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárásról szóló 24/2014. (VII. 11.) ORFK utasítás.

adatok pontatlanok (egy aktán belül többféleképpen tartalmazza ugyanazokat az adatokat például a szemlejegyzőkönyv és a boncjegyzőkönyv). Számos esetben csak egy koponya áll rendelkezésre, erről grafika nem készül, a koponya nincs rekonstruálva. Probléma az is, hogy mióta a nyomdai úton történő előállítás megszűnt, a *Jelentés ismeretlen személyazonosságú holttestről* című adatlap a felterjesztett dokumentációkban nem egységes. Vannak szervek, amelyek kérnek tőlünk ilyen nyomtatványt, s azt kitöltik, de a legtöbb esetben Wordben szerkesztve készítik el. A korábbi gyakorlathoz az is hozzátartozott, hogy a *lakcímnnyilvántartásban Figyelőt helyeztek el a körözött személyekről*, értesítést küldtek az új lakcímrre bejelentkezésről, ennek ellenőrzése fokozta a körözés eredményességét. A lakónnyilvántartások megszűnésével az ideiglenesen beköltözők (rejtőzködők) sem követhetők nyomon.

Az Interpol Magyar Nemzeti Iroda kérésére 2014 ősz óta folyamatosan küldjük az ismeretlen (azonosítatlan) holttestek adatait e-mailben, hogy felölthessék az adatbázisukat.

A kérdésre (Van-e evolúciója a holttest-azonosítás szabályozásának?) – tekintettel arra, hogy az evolúció fejlődést jelent – a válasz nem. *Az eltűnt személyekről rögzített körözésekből nagyon kevés összevetésre alkalmas adatot rögzítenek a rendőri szervek* (személy- és ruházatileírás, különös ismertetőjel stb.). Hasonló gond, hogy nincs DNS-profiljuk, így az ismeretlen holttestekről felállított profilt nem lehet mivel összevetni. Alapelveiben a hatályos szabályozás még a legkorábbi előírásokhoz képest sem tud újat mondani, az pedig, hogy a jogalkotók DNS-eljárás mindenhatóságát kodifikálták, kontrollminta és pénz nélkül nem csökkenti az azonosításra váró nagyjából nyolcszáznegyven holttest számát. Sőt akár növelheti is, tekintettel arra, hogy ezeknek az aktáknak a húszéves selejtezési ideje a közelmúltban kilencven évre változott.³⁹

A megközelítőleg száznegyven évet összefoglaló áttekintésünk a hatályos jogszabályi háttér újragondolásának alapja lehet, hiszen lehetőséget ad a korábbi jobb gyakorlatok (például bűnügyi orvosi hálózat működtetése, eredetben történő rögzítés, szélesebb körű ügyészi részvétel, egységes gyakorlat stb.) feltárására és használatuk megfontolására.

---

³⁹ A körözési nyilvántartási rendszerről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról szóló 2013. évi LXXXVIII. törvény 5. § (5) bek.